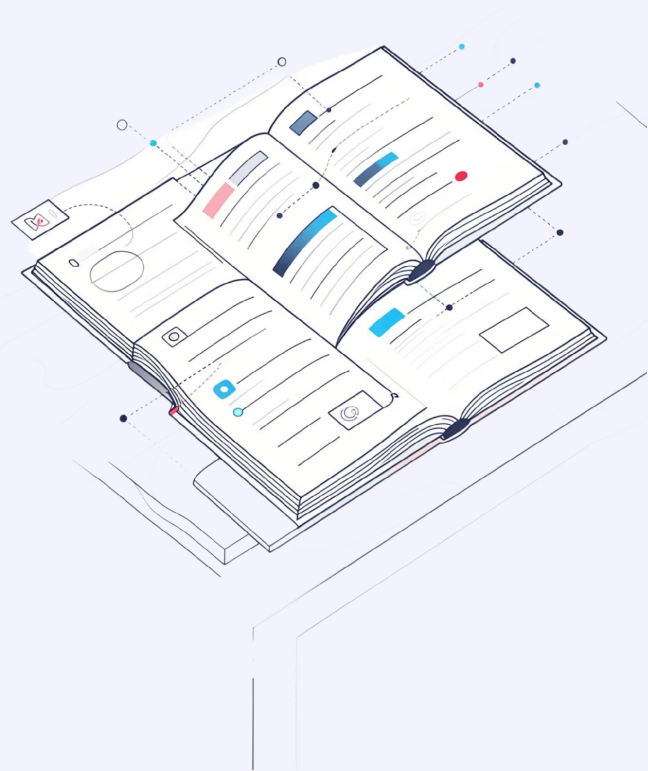

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ ภาษาศาสตร์

Introduction to Linguistics

ความหมาย

ภาษา หมายถึง เสียงพูดซึ่งเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์กำหนดขึ้นเรียนรู้และถ่ายทอดกัน เพื่อใช้สื่อความหมายจากฝ่ายหนึ่งไปยังอีกฝ่ายหนึ่ง

ภาษาศาสตร์ หมายถึง วิชาที่ศึกษาภาษาในแง่ต่าง ๆ เช่น เสียง โครงสร้าง ความหมาย โดยอาศัยวิธีการวิทยาศาสตร์

กำเนิดภาษา

- พระเจ้าสร้างภาษา
 - คริสต์
 - พราหมณ์ – ฮินดู
 - อียิปต์

กำเนิดภาษา

- มนุษย์สร้างภาษา
 - ทฤษฎีว่าด้วยสังคมและแรงผลักดันจากสังคม
 - ทฤษฎีเบาเวา – การทำเสียงร้องในสภาวะอารมณ์ต่าง ๆ
 - ทฤษฎีดิงดอง – เกิดจากมนุษย์สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเสียงสิ่งของกระทบกัน
 - ทฤษฎีว่าด้วยการแสดงออกทางดนตรี – เกิดจากการเต้นรำทำเพลง
 - ทฤษฎีว่าด้วยการร้องเพลงขณะทำงาน – เช่น ฮุย เล ฮุย
 - แนวคิดว่าด้วยภาษาสมองและช่องคอ
 - ภาษาแรกมาจากเด็ก

คุณสมบัติของภาษา (Language)

- ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสื่อความหมาย
- ภาษามีระบบและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน
- ภาษาเป็นเรื่องที่ต้องเรียนรู้ ไม่ใช่สัญชาตญาณ

คุณสมบัติของภาษา (Language)

- ภาษามีผลิตภಾವะ สร้างสรรค์ได้ไม่รู้จบ
- ภาษาเกี่ยวข้องกับปริบทส่งผลต่อการตีความ
- ภาษาเป็นเรื่องปฏิสัมพันธ์และมีความเป็นพลวัต
- ภาษาเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา
- ทุกภาษามีลักษณะบางประการร่วมกัน เรียกว่า “สากลลักษณะภาษา”

หน้าที่ของภาษา

➤ ให้ความละเอียด

➤ เช่น บางสัปดาห์เราอาจต้องเรียนออนไลน์

➤ แสดงความรู้สึก

➤ เช่น ภาษาไทยสนุกดี, ฉันไม่ชอบเรื่องสยองขวัญ

➤ ชื่นแนะ

➤ เช่น ฉันไม่อยากให้เธอไปเลย, หิวน้ำจัง

➤ แสดงปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

➤ เช่น สบายดีมั๊ยะคะ, แล้วค่อยคุยกัน

ประเภทของภาษา

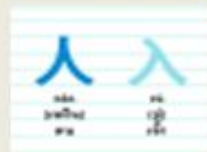
- ภาษาพูด
 - มีเสียงเป็นสัญลักษณ์
 - เป็นภาษาแท้จริงของมนุษย์

ประเภทของภาษา

- ภาษาเขียน

- ภาษาเขียนแทนคำ (logographic)

- เป็นภาษาที่สัญลักษณ์แต่ละตัวแทนคำ 1 คำ

- ภาษาเขียนแทนพยางค์ (syllabic)

- เป็นภาษาที่ใช้สัญลักษณ์ 1 สัญลักษณ์แทนพยางค์ 1 พยางค์
ในคำ 2 พยางค์ขึ้นไป หากมีเสียงเหมือนกันก็จะใช้
สัญลักษณ์เดียวกัน

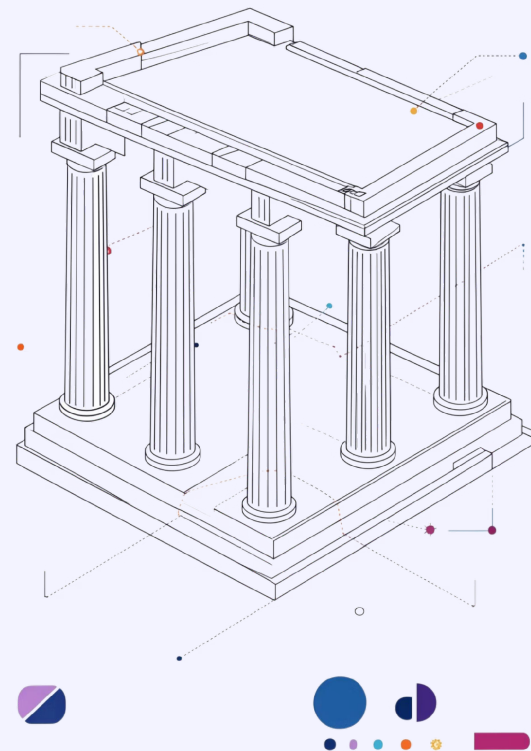

- ภาษาเขียนแทนเสียง (alphabetic)

- เป็นภาษาที่สัญลักษณ์ 1 สัญลักษณ์แทนเสียง 1 เสียง

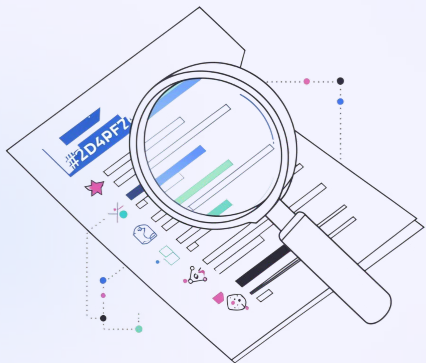
ประวัติและขอบข่ายของวิชา ภาษาศาสตร์

History & Scope of Linguistics

นิยาม

ภาษาศาสตร์คืออะไร?

ศาสตร์เชิง
วิทยาศาสตร์

**ภาษาศาสตร์
(Linguistics)** คือ
ศาสตร์ที่ศึกษาภาษา
อย่างเป็นระบบและ
เป็นวิทยาศาสตร์

อธิบาย ไม่ใช่
กำหนด

มุ่งอธิบาย "ภาษา
เป็นอย่างไร" ไม่ใช่
"ภาษาควรเป็น
อย่างไร"

ครอบคลุมทุกรูป
แบบ

ครอบคลุมทั้งภาษา
พูด ภาษาเขียน และ
ภาษามือ

ภาษาศาสตร์ในโลกตะวันตก: จุดเริ่มต้น

1

กรีกโบราณ

เพลโตและอริสโตเติลถกเถียงเรื่องธรรมชาติของภาษา (Physis vs. Thesis)

2

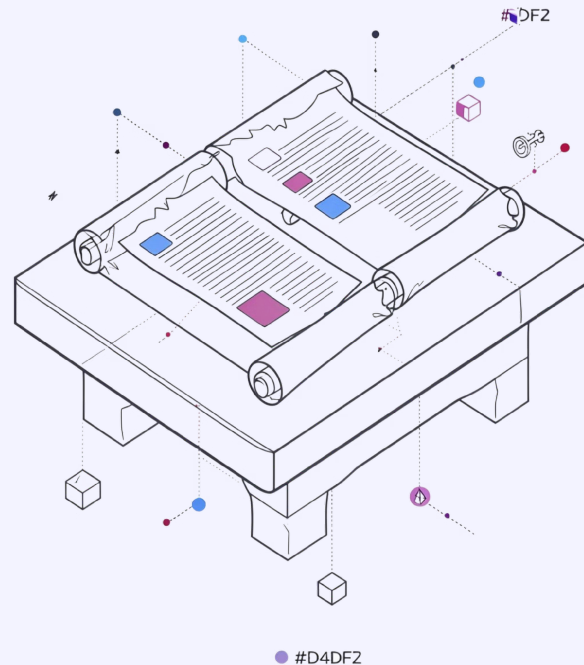
ยุคกลาง

นักไวยากรณ์ละตินวางรากฐานการวิเคราะห์โครงสร้างภาษา

3

ศตวรรษที่ 19

เกิดภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ (Comparative Linguistics) อย่างเป็นทางการ

1. ยุคโบราณ (Ancient Linguistics): จุดเริ่มต้นจากคัมภีร์และการทูต

ในยุคแรกเริ่ม การศึกษาภาษาไม่ได้ทำเพื่อความบันเทิง แต่ทำเพื่อ **รักษาความถูกต้องของคัมภีร์ทางศาสนา** และการติดต่อสื่อสารระหว่างอาณาจักร

- **อินเดียโบราณ (ศตวรรษที่ 4 ก่อนคริสตกาล):** นักปราชญ์ชื่อ "**ปาณินิ**" (Pāṇini) ได้แต่งตำรา *อัสฏาดฺหยาयी (Aṣṭādhyāyī)* ซึ่งเป็นกฎไวยากรณ์ภาษาสันสกฤตอย่างเป็นระบบ ถือเป็นงานวิเคราะห์โครงสร้างภาษา (คำและเสียง) ที่ละเอียดและเก่าแก่ที่สุดชิ้นหนึ่งของโลก แนวคิดของเขาเจ๋งมาก จนนักคอมพิวเตอร์ในยุคปัจจุบันยังทิ้ง เพราะมีลักษณะคล้ายกับการเขียนโค้ดโปรแกรม
- **กรีกและโรมันโบราณ :** เน้นศึกษาภาษาในเชิงปรัชญาและวาทศิลป์ นักปราชญ์อย่างเพลโตและอริสโตเติลถกเถียงกันว่า "คำศัพท์" กับ "สิ่งของในโลกความจริง" มันสัมพันธ์กันโดยธรรมชาติ หรือเกิดจากการที่มนุษย์สมมติตั้งชื่อขึ้นมาเอง? นอกจากนี้ยังเป็นยุคที่เริ่มมีการจำแนกประเภทของคำ (Parts of Speech) เช่น นาม สรรพนาม กริยา

การศึกษาภาษาและภาษาศาสตร์ในโลกตะวันตก

- การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบสมัยกรีกและโรมัน
 - การศึกษาภาษาในกรีก
 - มีหลักฐานบันทึกไว้ประมาณ 500 ปี ก่อนคริสตกาล เริ่มศึกษาจากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษากรีกกับภาษาถิ่นของกรีก
 - **เฮโรโดตัส** นักปราชญ์ชาวกรีกได้บันทึกคำภาษาต่างประเทศที่เข้ามาปะปนในภาษากรีก
 - วรณคดีกรีกที่สำคัญ 2 เรื่อง อีเลียด (Iliad) และโอเดสซี (Odyssey) มีอิทธิพลในการศึกษาภาษา
 - **โสเครตีส เฟลโต และอริสโตเติล** เริ่มศึกษาภาษามากขึ้น
 - **แทรกซ์** ได้เขียนหนังสือ Techne grammatike อธิบายโครงสร้างภาษากรีก และเป็นคนแรก que ศึกษาเกี่ยวกับคำในประโยค โดยแบ่งคำเป็น 8 ชนิด คือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำบุพบท คำวิเศษณ์ คำสันธาน คำนำหน้า หรือตามหลังคำนาม (article) และคำกึ่งกริยากึ่งคำนาม (participle)

เฮโรโดตัส

เพลโต
(plato)

- การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบสมัยกรีกและโรมัน
 - การศึกษาภาษาในโรมัน
 - ในช่วง 200 ปี ก่อนคริสตกาล อาณาจักรโรมันเรืองอำนาจ โรมันใช้ภาษาละตินเป็นภาษาราชการ
 - ภาษาละตินมีอิทธิพลต่อภาษาต่าง ๆ ในยุโรป เกิดการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะทำให้เกิดภาษาฝรั่งเศส ภาษาอิตาลี และภาษาสเปน เรียกว่า “กลุ่มภาษาโรมัน (Romance language)”
 - ประมาณคริสต์วรรษที่ 4 โดนาตัส ได้ศึกษาภาษาตามแนวของแทอร์กซ์ ผลงานสำคัญคือ การแบ่งชนิดคำเป็น 8 ชนิด คือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำบุพบท คำวิเศษณ์ คำสันธาน คำกำกับนาม และรูปกริยาขยาย
 - ฟริสเซียน ศึกษาหน่วยสำคัญในภาษา คือ หน่วยเสียงและหน่วยคำ และศึกษาอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง ส่วนเรื่องคำได้แบ่งชนิดของคำตามแนวของโดนาตัสและแทอร์กซ์

การศึกษาภาษาและภาษาศาสตร์ในโลกตะวันตก

- การศึกษาภาษาและภาษาศาสตร์ในประเทศทางตะวันตก
 - การศึกษาภาษาในอังกฤษ
 - จอห์น โฮร์เน เขียนหนังสือกล่าวถึงธรรมชาติของภาษา
 - วิลเลียม โจนส์ กระตุ้นให้นักนิรุกติศาสตร์ศึกษาภาษาในเชิงประวัติ
 - การศึกษาภาษาในอเมริกา
 - วิตนีย์, ปีเตอร์ สเตรเวนส์ และโทมัส ปีเลส เน้นศึกษภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบ
 - การศึกษาภาษาในฝรั่งเศส
 - แฟร์ดินองด์ เดอ โซซูร์ ได้รับยกย่องว่าเป็น “ผู้นำของวิชาภาษาศาสตร์สมัยใหม่”
 - การศึกษาภาษาในเยอรมัน
 - จอร์คอบ กริมม์ และกราสมันน์ เสนอกฎการเคลื่อนเสียง (sound shift)
 - การศึกษาภาษาในรัสเซีย

2. ยุคศตวรรษที่ 18 - 19: ภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบ (Comparative Linguistics)

ยุคนี้เกิดจุดเปลี่ยนสำคัญเมื่อชาติตะวันตกเริ่มเข้ามาปกครองอินเดีย

- **Sir William Jones (ค.ศ. 1786):** นักกฎหมายชาวอังกฤษพบความคล้ายคลึงอย่างน่าประหลาดระหว่างภาษาสันสกฤต ภาษาภาษากรีก และภาษาละติน ทั้งในแง่ของรากศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์
- นำไปสู่ข้อสรุปว่า ภาษาเหล่านี้ต้องมาจาก "**ภาษาแม่ร่วมกัน** " (Proto-Language) ในอดีต และเกิดการตื่นตัวในการศึกษา **ตระกูลภาษาอินโด -ยูโรเปียน (Indo-European)** นักภาษาศาสตร์ในยุคนี้จึงเน้นการสืบประวัติศาสตร์ การเปรียบเทียบภาษา และดูว่าเสียงในภาษาเปลี่ยนไปอย่างไรตามกาลเวลา (คล้าย ๆ กับการทำแผนผังสายพันธุ์สิ่งมีชีวิตของชาร์ลส์ ดาร์วิน)

3. ยุคศตวรรษที่ 20: ยุคภาษาศาสตร์สมัยใหม่ (Modern Linguistics)

นี่คือยุคที่ภาษาศาสตร์แยกตัวออกมาเป็นศาสตร์เอกเทศอย่างเต็มตัว โดยมีบุคคลสำคัญ 2 คนที่ปฏิวัติวงการ:

เฟร์ดินานด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) — บิดาแห่งภาษาศาสตร์สมัยใหม่

นักภาษาศาสตร์ชาวสวิสเสนอว่า เราไม่ควรศึกษาภาษาแค่ในแง่ประวัติศาสตร์ (Diachronic) แต่ควรศึกษาภาษา ณ ช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งในฐานะ **"ระบบที่สมบูรณ์ในตัวเอง"** (Synchronic)

- เขาบอกว่าภาษาคือระบบของ **"สัญลักษณ์"** (Sign) ที่ประกอบด้วย **สิ่งแทน (Signifier - เช่น เสียงหรือตัวอักษร)** และ **ความหมาย (Signified - ภาพความคิดในหัว)** ซึ่งสิ่งแทนและความหมายนี้ไม่ได้มีความสัมพันธ์กันโดยธรรมชาติ (เช่น ทำไมเราเรียกสิ่งที่มีสีขาว เหาได้ว่า "หมา" ทำไมไม่เรียก "แมว"? เพราะสังคมตกลงร่วมกันแบบนั้นเอง) แนวคิดนี้กลายเป็นรากฐานของลัทธิโครงสร้างนิยม (Structuralism)

บิดาแห่งภาษาศาสตร์สมัยใหม่

Ferdinand de Saussure

Langue vs. Parole

ระบบภาษา vs. การใช้ภาษาจริง

ระบบสัญลักษณ์

Signifier + Signified = Sign

หนังสือ *Course in General Linguistics* (1916) เปลี่ยนโฉมการศึกษาภาษาอย่างถาวร

โนม ชอมสกี (Noam Chomsky) — ยุคปฏิวัติการรับรู้ (Cognitive Revolution)

ในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 (ทศวรรษ 1950) ชอมสกีได้สั่นสะเทือนวงการด้วยแนวคิด **Generative Grammar**

- เขาปฏิเสธความเชื่อเดิมที่ว่าเด็กเรียนรู้ภาษาจากการเลียนแบบ (Behaviorism) แต่เสนอว่า มนุษย์เราเกิดมาพร้อมกับ **"อุปกรณ์รับภาษา "** (Language Acquisition Device - **LAD**) ในสมอง และมี **"ไวยากรณ์สากล "** (Universal Grammar) ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ทำให้เด็กสามารถสร้างประโยคใหม่ ๆ ที่ไม่เคยได้ยินจากไหนมาก่อนได้อย่างไม่จำกัด แนวคิดนี้ย้ายโฟกัสของภาษาศาสตร์จาก "สังคม" มาสู่ "สมองและจิตวิทยา"

พัฒนาการในศตวรรษที่ 20

Structuralism (1920s–50s)

Bloomfield วิเคราะห์ภาษาจากพฤติกรรม
ที่สังเกตได้

Generative Grammar (1957)

Chomsky เสนอ Transformational
Grammar – ภาษาเป็นความสามารถ
โดยกำเนิด

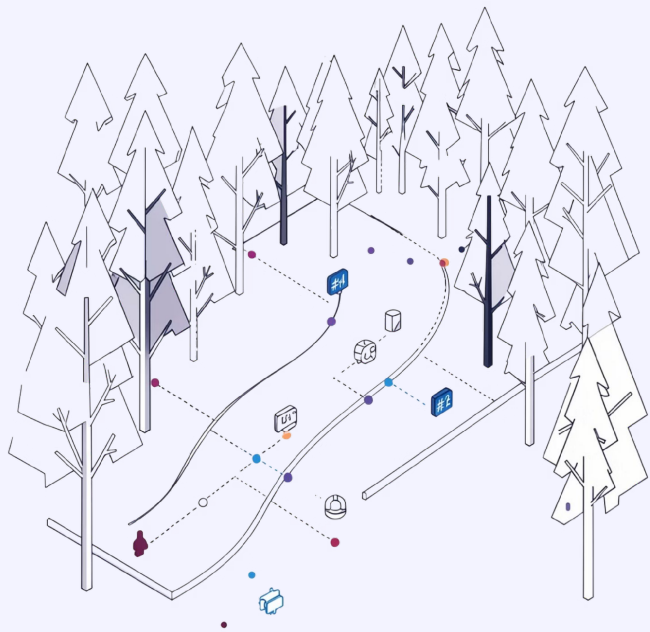

Sociolinguistics & Pragmatics (1960s+)

ขยายขอบเขตสู่บริบทสังคมและการใช้
งานจริง

4. ยุคศตวรรษที่ 21 (ปัจจุบัน): ยุคข้อมูลและเทคโนโลยี

ปัจจุบันภาษาศาสตร์ไม่ได้อยู่แค่ในตำรา หรือศึกษาแค่โครงสร้างประโยคในกระดาษ แต่ขยับมาสู่ **ภาษาศาสตร์คลังข้อมูล (Corpus Linguistics)** ที่ใช้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลภาษา ขนาดมหาศาลจากอินเทอร์เน็ต และพัฒนาไปสู่ **เทคโนโลยีภาษา (Language Technology)** เช่น การสร้างแชทบอต AI

แนวคิดทางภาษาศาสตร์

**Descriptive vs.
Prescriptive**

PRESCRIPTIVE

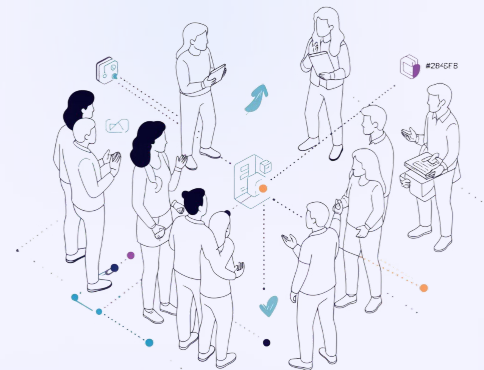
ภาษา "ที่ถูกต้อง"

- กำหนดกฎเกณฑ์ว่าควรใช้ภาษาอย่างไร – มีมาตรฐาน "ถูก/ผิด"
- พบในหนังสือไวยากรณ์ พจนานุกรม และการศึกษาภาษาแบบดั้งเดิม

DESCRIPTIVE

ภาษา "ที่ใช้จริง"

- บันทึกและอธิบายภาษาตามที่เจ้าของภาษาใช้จริง โดยไม่ตัดสิน
- ยอมรับความหลากหลายของภาษา — ภาษาถิ่น ภาษาพูด ภาษาสแลง
- เป็นแนวทางหลักของภาษาศาสตร์สมัยใหม่

เปรียบเทียบ: Descriptive vs. Prescriptive

ประเด็น	Descriptive	Prescriptive
เป้าหมาย	อธิบายภาษาที่ใช้จริง	กำหนดมาตรฐานการใช้ภาษา
ทัศนคติ	ไม่ตัดสิน (Neutral)	ตัดสิน (Normative)
ตัวอย่าง	การศึกษาภาษาถิ่น	ราชบัณฑิตยสถาน
ใช้ในบริบท	วิชาการ/วิจัย	การศึกษา/สื่อ

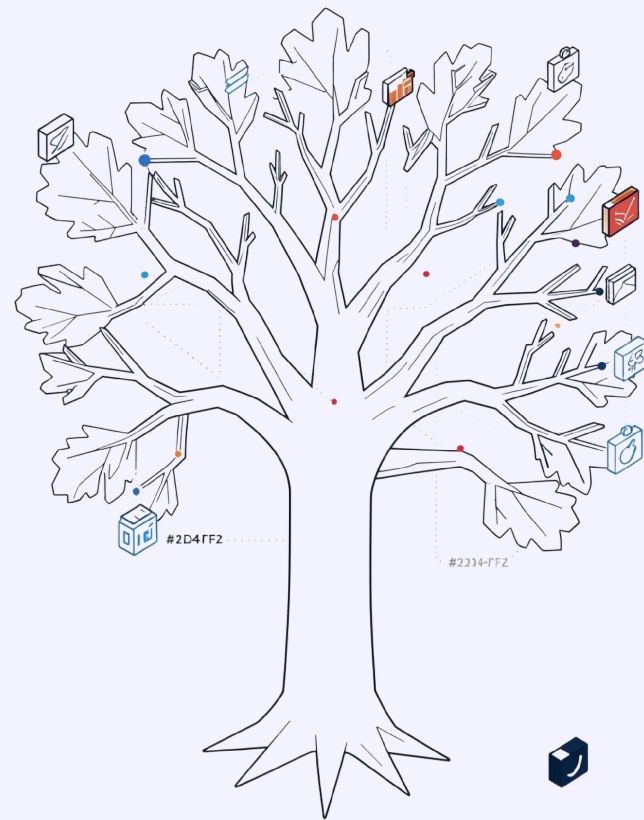

ทำไมนักภาษาศาสตร์เลือก Descriptive?

- 1 ภาษาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
กฎที่ "ถูกต้อง" ในอดีตอาจล้าสมัยแล้วในปัจจุบัน
- 2 ไม่มีภาษาถิ่นใด "ด้อยกว่า"
ทุกรูปแบบของภาษามีระบบและกฎเกณฑ์ของตัวเอง
- 3 เป้าหมายคือ "ความเข้าใจ"
ไม่ใช่ "การควบคุม" – นักภาษาศาสตร์สังเกต ไม่ใช่กำหนด

สาขาต่าง ๆ ของภาษาศาสตร์

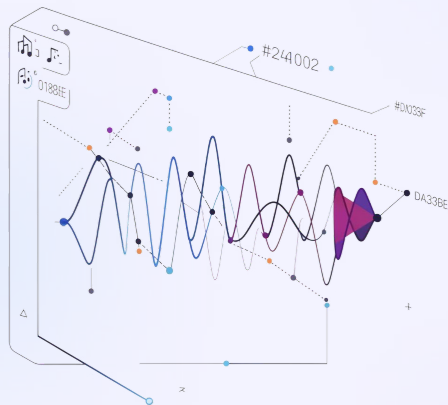
Branches of Linguistics

1. ระดับของภาษา (Levels of Linguistics)

ภาษาศาสตร์จะซอยย่อยการศึกษาออกเป็น 5 ระดับหลัก ๆ ตามขนาดของหน่วยภาษา ดังนี้ครับ:

- **สัทศาสตร์ (Phonetics) & สรวิทยา (Phonology) — เรื่องของเสียง**
 - **Phonology:** ศึกษาว่าระบบเสียงในสมองของมนุษย์ทำงานอย่างไร เสียงไหนมีความหมายในภาษาใดภาษาหนึ่ง (เช่น เสียง /บ/ กับ /ป/ ในภาษาไทยทำให้ความหมายเปลี่ยน เช่น บ้าน กับ ป่าน)
 - **Phonetics:** ศึกษาการเปล่งเสียงจริง ๆ อวัยวะในปากขยับอย่างไร ลมผ่านจุดไหน คลื่นเสียงเป็นอย่างไร
- **วิทยาคำ (Morphology) — เรื่องของคำ**
 - ศึกษาโครงสร้างและการสร้างคำ จากหน่วยคำที่เล็กที่สุดที่มีความหมาย (Morpheme) เช่น คำว่า "นักเรียน" ประกอบด้วย [นัก-] (ผู้ทำหน้าที่) + [เรียน] (ศึกษา)
- **วากยสัมพันธ์ (Syntax) — เรื่องของประโยค**
 - ศึกษาการนำคำมาเรียงต่อกันเป็นประโยคตามกฎเกณฑ์ของแต่ละภาษา เช่น ภาษาไทยเรียงแบบ ประธาน + กริยา + กรรม (ฉันกินข้าว) แต่ภาษาญี่ปุ่นเรียงแบบ ประธาน + กรรม + กริยา (ฉันข้าวกิน)
- **อรรถศาสตร์ (Semantics) — เรื่องของความหมาย**
 - ศึกษาความหมายของคำและประโยคตรงตามตัวอักษร อะไรคือความจริง อะไรคือสิ่งที่คำนั้นสื่อถึง
- **วัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) — เรื่องของบริบท**
 - ศึกษาความหมายของภาษาเมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งมักจะไม่ตรงกับความหมายตามตัวอักษร เช่น เมื่อมีคนพูดว่า "ห้องนี้ร้อนนะ" ความหมายที่แท้จริงอาจไม่ใช่แค่บอกอุณหภูมิ แต่เป็นการบอกใบ้ให้เราช่วย "เปิดแอร์ให้หน่อย "

สัทศาสตร์และสัทวิทยา

สัทศาสตร์ (Phonetics)

ศึกษาเสียงพูดในเชิงกายภาพ – การ
ออกเสียง การส่งผ่าน การรับรู้

สัทวิทยา (Phonology)

ศึกษาระบบเสียงในภาษา –
หน่วยเสียง (Phoneme) และ
กฎการรวมเสียง

❑ ตัวอย่างภาษาไทย: เสียงวรรณยุกต์ 5 ระดับเป็นหน่วยเสียงที่แยกความหมาย

วากยสัมพันธ์และวิทยาหน่วยคำ

วิทยาหน่วยคำ (Morphology)

ศึกษาโครงสร้างของคำ – หน่วยคำ (Morpheme)
และการสร้างคำ

ตัวอย่าง: "นักเรียน" = นัก + เรียน (morpheme 2 หน่วย)

วากยสัมพันธ์ (Syntax)

ศึกษากฎการเรียงคำเป็นประโยค

ภาษาไทยเรียงแบบ ประธาน – กริยา – กรรม (SVO)

วากยสัมพันธ์
กฎการเรียงคำเป็นประโยค

วิทยาหน่วยคำ
ศึกษาหน่วยคำและการสร้างคำ

อรรถศาสตร์และ วจนปฏิบัติศาสตร์

"ช่วยปิดประตูได้ไหม?" – ความหมายตามตัวอักษร: ตั้งคำถาม ความหมายที่ตั้งใจ:
คำขอร้อง

อรรถศาสตร์ (Semantics)

ศึกษาความหมายของคำและประโยค – ความหมายตายตัวใน
ระบบภาษา

วจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics)

ศึกษาความหมายในบริบทการสื่อสารจริง – ความหมายที่ผู้พูด
ตั้งใจ

ภาษาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Linguistics)

เมื่อเราเข้าใจโครงสร้างพื้นฐานแล้ว เราสามารถนำภาษาศาสตร์ไปเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น ๆ ได้อีกมากมาย เช่น:

- **ภาษาศาสตร์เชิงสังคม (Sociolinguistics):** ดูว่าชนชั้น เจนเนอเรชัน หรือเพศสภาพ ส่งผลต่อการใช้ภาษาอย่างไร (เช่น ทำไมวัยรุ่นถึงสร้างคำสแลงใหม่ ๆ ตลอดเวลา)
- **ภาษาศาสตร์จิตวิทยา (Psycholinguistics):** ศึกษาว่าสมองของเราประมวลผลภาษาอย่างไร เด็ก ๆ เรียนรู้ภาษาแรกได้อย่างไรโดยไม่ต้องมีใครสอนไวยากรณ์
- **ภาษาศาสตร์คอมพิวเตอร์ (Computational Linguistics):** สาขาที่ได้รับความนิยมสูงสุดในยุคนี้ คือการสอนให้คอมพิวเตอร์เข้าใจภาษาประดิษฐ์ของมนุษย์ (Natural Language Processing - NLP) ซึ่งเป็นเบื้องหลังของ AI และระบบแปลภาษาในปัจจุบัน

ภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics)

ภาษาถิ่น (Dialect)

รูปแบบภาษาที่แตกต่างกันตามภูมิภาคหรือกลุ่มสังคม

ทำเนียบภาษา (Register)

การปรับรูปแบบภาษาให้เหมาะกับสถานการณ์ เช่น ที่ทำงาน vs. กับเพื่อน

การสลับภาษา (Code-switching)

สลับใช้สองภาษาหรือมากกว่าในบทสนทนาเดียวกัน

ภาษาศาสตร์จิตวิทยา (Psycholinguistics)

- ศึกษากระบวนการทางจิตในการเรียนรู้ ผลิต และเข้าใจภาษา
- **คำถามหลัก** : เด็กเรียนรู้ภาษาแม่ได้อย่างไร? สมองประมวลภาษาอย่างไร?
- เชื่อมกับประสาทวิทยาศาสตร์ (Neurolinguistics) และการบำบัดการพูด

ภาษาศาสตร์ประสาท (Neurolinguistics)

ภาษาศาสตร์ประสาทศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับโครงสร้างและการทำงานของสมอง เป็นสาขาที่ช่วยให้เราเข้าใจว่าสมองของเราประมวลผลและสร้างภาษาได้อย่างไร

Broca's Area

ควบคุมการผลิตภาษาและการพูด

Wernicke's Area

ควบคุมการเข้าใจภาษาและการตีความ

ภาวะเสียการพูด (Aphasia)

การศึกษาผู้ป่วยที่มีปัญหาการสื่อสารจากสมองเสียหาย ช่วยเผยการทำงานของภาษา

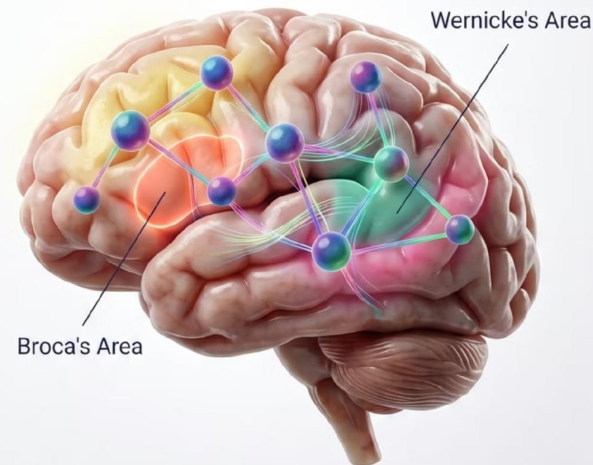
ภาวะสองภาษา (Bilingualism)

สำรวจว่าการใช้สองภาษาส่งผลต่อโครงสร้างและการทำงานของสมองอย่างไร

Critical Period Hypothesis

ช่วงวัยที่เชื่อว่าเหมาะสมที่สุดสำหรับการเรียนรู้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ

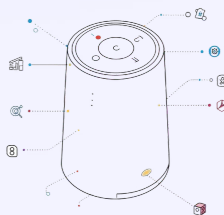

ภาษาศาสตร์คอมพิวเตอร์ (Computational Linguistics)

การแปลอัตโนมัติ

ระบบแปลภาษาเช่น Google Translate ใช้
หลักการ NLP

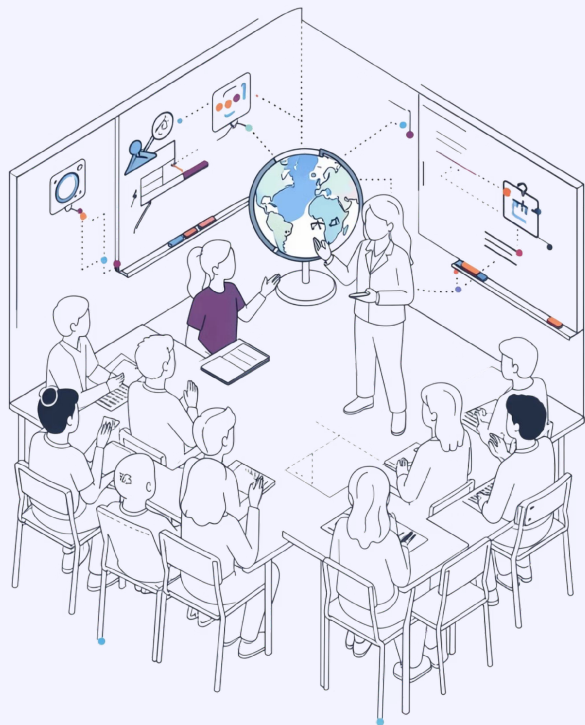
ผู้ช่วยเสียง

Siri, Alexa, Google Assistant – เข้าใจและ
ตอบสนองภาษาพูด

Chatbot & การวิเคราะห์ข้อความ

สาขาที่เติบโตเร็วที่สุดในยุค AI

ภาษาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Linguistics)

การสอนภาษา

วิธีสอน L2 อย่างมีประสิทธิภาพ

การแปลและล่าม

ถ่ายทอดความหมายข้ามภาษาและ
วัฒนธรรม

นิติภาษาศาสตร์

ใช้ภาษาเป็นหลักฐานในกระบวนการยุติธรรม

ภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ (Historical Linguistics)

1

การเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา
ศึกษาการวิวัฒนาการของภาษาและรูปแบบ
การเปลี่ยนแปลง

2

การสืบสร้างภาษาดั้งเดิม
ระบบรพบุรุษของกลุ่มภาษา เช่น
Indo-European Proto-language

3

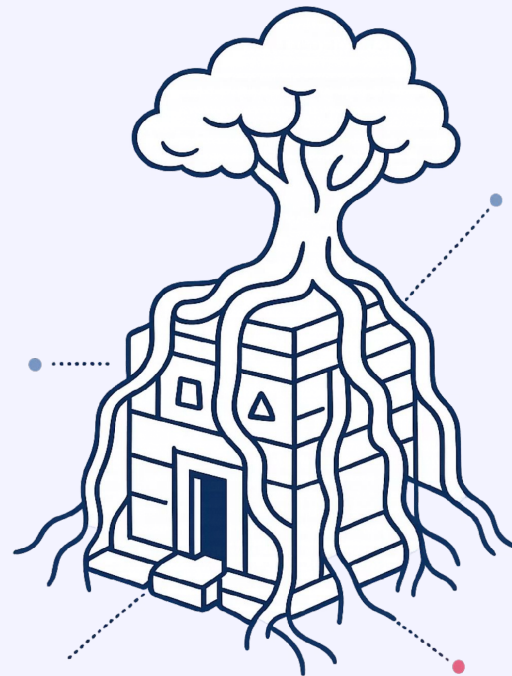
การเปรียบเทียบภาษา
หาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาในตระกูล
เดียวกัน

4

กฎการเปลี่ยนเสียง
อธิบายรูปแบบการเปลี่ยนแปลงเสียง เช่น
Grimm's Law

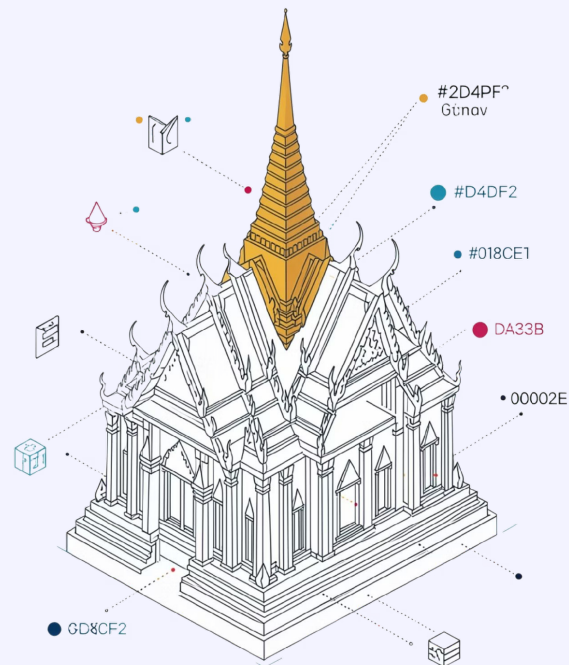
5

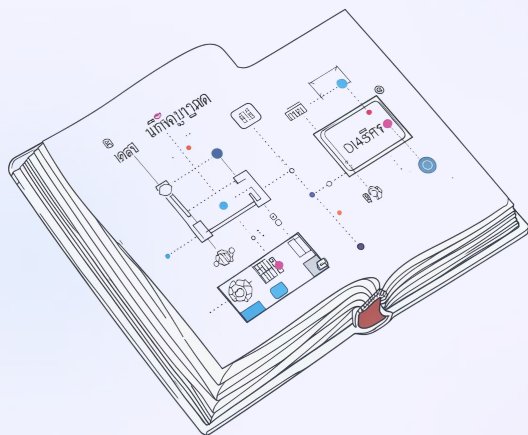
เชื่อมโยงสหวิทยาการ
ผสมผสานภาษาศาสตร์กับประวัติศาสตร์และโบราณคดี

การศึกษาศาสตร์ภาษาไทย

Thai Linguistics

ประวัติการศึกษาภาษาไทย

01

ยุคแรก

การศึกษาภาษาไทยเน้นไวยากรณ์เชิง
Prescriptive ตามแบบตะวันตก

02

ศตวรรษที่ 20

นักภาษาศาสตร์ต่างชาติ เช่น Mary Haas
ศึกษาภาษาไทยเชิงวิทยาศาสตร์

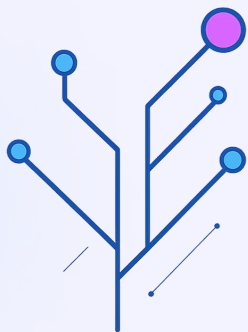
03

ปัจจุบัน

มีการศึกษาภาษาไทยในกรอบภาษาศาสตร์สมัยใหม่อย่างกว้างขวาง

การศึกษาภาษาและภาษาศาสตร์ในโลกตะวันออก

- การศึกษาภาษาในอินเดีย
 - ปาณินิ “อัฐภชาเรียน” เป็นการศึกษภาษาสันสกฤตในเชิงวรรณนา เชิงประวัติและเปรียบเทียบ
- ภาษาศาสตร์ในประเทศไทย
 - สมัยสุโขทัย “ศิลาจารึกหลักที่ 1”
 - สมัยอยุธยา “จินตตามณิ”
 - สมัยรัชกาลที่ 5 พระยาอุปภิตศิลปสาร เขียนตำรา “สยามไวยากรณ์”
 - พ.ศ. 2459 สมัยรัชกาลที่ 6 มีการเรียนวิชา นิรุกติศาสตร์
 - พ.ศ. 2478 มีการเรียนการสอนวิชา นิรุกติศาสตร์ โดย พระยาอนุมานราชธน
 - พ.ศ. 2500 นักเรียนไทยศึกษา ป. เอก วิชาภาษาศาสตร์ คือ
 - ฟุ้งเฟื่อง เครือตราฐ (พ.ศ. 2503)
 - เฉลา ไชยรัตน์ (พ.ศ. 2504)
 - อุดม วโรตม์สิกขดิตถ์ (พ.ศ. 2505)
 - วิจิณตน์ ภานุพงศ์ (พ.ศ. 2505)

ภาษาไทยในบริบทตระกูลภาษา

ตระกูลภาษาไท-กะได

ภาษาไทยจัดอยู่ในตระกูลไท-กะได (Tai-Kadai) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับภาษาลาว, ไทดำ, จ้วง และภาษาอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ไม่ใช่ภาษาจีน

ไม่มีความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมกับภาษาจีน แม้จะมีลักษณะร่วมบางประการ เช่น วรรณยุกต์ ซึ่งเกิดจากการยืมและการสัมผัสภาษา

ผู้พูดกว่า 90 ล้านคน

ตระกูลภาษาไท-กะไดมีผู้พูดรวมกันมากกว่า 90 ล้านคนทั่วโลก

ลักษณะเด่นของภาษาไทยในเชิงภาษาศาสตร์

ภาษาคำโดด (Isolating Language)

คำไม่เปลี่ยนรูป ความหมายขึ้นอยู่กับตำแหน่งในประโยค

วรรณยุกต์ (Tonal Language)

5 ระดับเสียงที่แยกความหมายคำ –
สามัญ เอก โท ตรี จัตวา

ระบบคำลักษณนาม (Classifiers)

"ช้าง 3 เชือก" – ลักษณนามบ่งบอกประเภทของนาม

ลัทธิศาสตร์ภาษาไทย

21

พยัญชนะต้น

เสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทย

8

พยัญชนะท้าย

เสียงพยัญชนะสะกดที่ใช้ได้

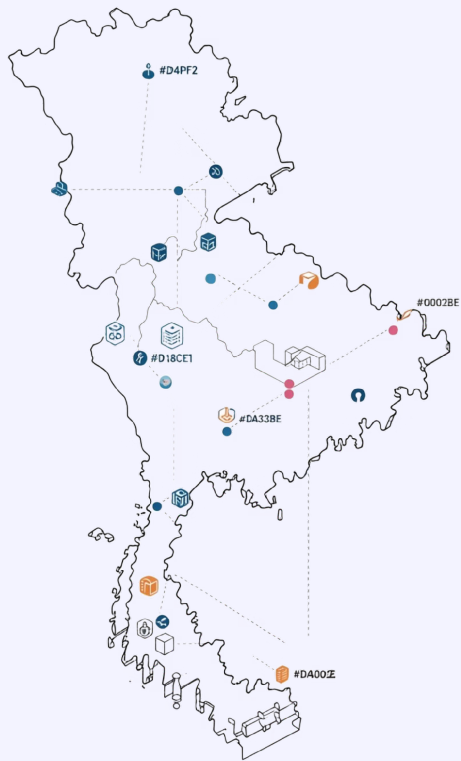
5

วรรณยุกต์

ระดับเสียง: สามัญ เอก โท ตรี จัตวา

- ❑ ตัวอย่าง: ไก่ / ไข่ / ไก่ / ไก่ – เสียงพยัญชนะเหมือนกัน แตกต่างที่วรรณยุกต์

ภาษาถิ่นในประเทศไทย

ภาษาไทยกลาง

ภาษามาตรฐาน ใช้ในสื่อและการศึกษา

ภาษาไทยถิ่นเหนือ (คำเมือง)

มีวรรณยุกต์ 6 ระดับ – แตกต่างจากภาษากลาง

ภาษาไทยถิ่นใต้

ระบบเสียงและคำศัพท์แตกต่างจากภาษากลางอย่างมีนัยสำคัญ

ภาษาไทยถิ่นอีสาน

ใกล้เคียงภาษาลาว มีผู้พูดมากที่สุด

การเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยในยุคดิจิทัล

ภาษาไทยออนไลน์เกิดปรากฏการณ์ใหม่ที่น่าสนใจ:

- การย่อคำ การสร้างคำใหม่ และการผสมภาษา (ไทย-อังกฤษ)
- การยืมคำจากภาษาอังกฤษ: "โอเค" "แอต" "เซฟ"

นักภาษาศาสตร์มองว่าเป็น การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ
ไม่ใช่ "ความเสื่อมโทรม"

สถาบันและองค์กรด้านภาษาไทย

ราชบัณฑิตยสภา

กำหนดมาตรฐานการใช้
ภาษาไทย – บทบาทเชิง

Prescriptive

มหาวิทยาลัยต่าง ๆ

ศึกษาวิจัยภาษาไทยในเชิง

Descriptive ตามกรอบ

วิทยาศาสตร์

NECTEC

พัฒนาเทคโนโลยีประมวล
ผลภาษาไทย (NLP) เช่น

PyThaiNLP

สรุป: ภาษาศาสตร์กับการเข้าใจภาษาไทย

ระบบ ไม่ใช่แค่ "ถูก/ผิด"

ภาษาศาสตร์ช่วยให้เราเข้าใจ
ภาษาไทยอย่างเป็นระบบและเป็น
วิทยาศาสตร์

ทุกสาขาเชื่อมโยงกัน

เสียง → คำ → ประโยค → ความ
หมาย → บริบทสังคม – ทุกระดับ
สัมพันธ์กัน

เปิดประตูสู่ความเข้าใจมนุษย์

การศึกษาภาษาศาสตร์คือการเข้าใจวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และความคิดของ
มนุษย์อย่างลึกซึ้ง

